

Valpreventie

Lokaal stappenplan

Voor de ketenaanpak valpreventie heeft VeiligheidNL een [handreiking](#) opgesteld. Dit is het uitgangspunt voor de regionale en lokale implementatie van de ketenaanpak. Hier wordt dan ook regelmatig naar verwezen. De handreiking bevat tevens veel handige voorbeeld documenten, zoals draaiboeken voor bijeenkomsten en voorbeeld begrotingen voor de erkende interventies.

Met dit stappenplan voor gemeenten doen we een aantal aanvullingen op de handreiking van VeiligheidNL, op basis van veel gestelde vragen en behoeften onder gemeenten.

STAP 0 Gemeentelijke trekker

Er zijn een aantal rollen te vervullen bij de implementatie van de ketenaanpak valpreventie. Om te beginnen bepaal je wie binnen de gemeente verantwoordelijk is het voor het opzetten van de ketenaanpak.

De gemeentelijke trekker (ook wel 'regievoerder')

Creëert samenhang in de aanpak en verbindt partijen met elkaar. Daarnaast bewaakt de regievoerder de financiën en de voortgang door tijdig knel- of verbeterpunten te signaleren en stuurt zo nodig bij. Voor de borging is het belangrijk dat de regievoerder voor langere periode betrokken blijft. Vaak is dit de verantwoordelijk beleidsadviseur binnen de gemeente. De gemeentelijk trekker werkt binnen de gemeente doorgaans samen met bijvoorbeeld de inkoop/subsidieteam en de financieel adviseur. De gemeentelijk trekker werkt samen met de uitvoerders en faciliteert de realisatie van de gestelde doelen. Afhankelijk van de grootte van de gemeente kan het ook handig zijn om een of meerdere lokale coördinatoren aan te stellen. De gemeentelijke trekker kan óók de lokale coördinator zijn.

Lokale coördinator

Dit is de aanjager van de ketenaanpak Valpreventie in de gemeente en zorgt voor de doorontwikkeling en goede afstemming tussen de betrokken partijen.

Regionale projectleider

In de regio Eindhoven – de Kempen is de regionale projectleider aangesteld door GGD, te weten Amy Dieker (a.dieker@ggdbzo.nl)

Tips

- Maak een afweging: gaat de lokale coördinator de ketenaanpak Valpreventie ook opzetten of ligt deze rol bij iemand anders? Denk goed na wat handig is: het opzetten van de ketenaanpak Valpreventie vraagt een andere rol dan (een geïmplementeerde aanpak) coördineren.

Tools

- [Profielen regievoerder en lokale coördinator](#)

STAP 1 Bepalen uitgangssituatie

Voordat je van start kan gaan is het belangrijk om inzicht te hebben in de uitgangssituatie in jouw gemeente. Dit helpt ook voor het opstellen van een begroting (stap 4).

Stel jezelf onder andere de volgende vragen:

- Hoe groot is de ouderenpopulatie in de gemeente?
- Hoe groot is de groep met een verhoogd valrisico?
- Welke bestaande interventies en samenwerkingen in de gemeente of regio zijn relevant voor de ketenaanpak en kunnen we meenemen?
- Zijn er ketenpartners met ervaring rondom de ketenaanpak valpreventie?
- Welke locaties zijn beschikbaar?
- Is er voldoende passend beweegaanbod beschikbaar in de gemeente?
- Denk erover na hoe je wilt dat 65+'ers het aanbod kunnen vinden. Ga je uit van pro-activiteit en motivatie van inwoners zelf, of gaan de gemeente en ketenpartners proactief 65+'ers benaderen? Het is goed om hier vooraf over na te denken, dit helpt bij keuzes later in het proces.

Tools

- Bereken op Waarstaatjegemeente.nl het [aantal valongevallen + oorzaak in jouw gemeenten](#)
- Bereken via twee landkaartjes van VeiligheidNL hoeveel inwoners een verhoogd valrisico hebben en de landelijke doelstellingen vertalen naar jouw gemeente: [Landkaart 1 inwoners met verhoogd risico in jouw gemeente](#) en [Landkaart 2 Landelijke doelstellingen vertaald naar jouw gemeente](#)

STAP 2 Partijen samenbrengen

Bepaal welke partijen je wilt betrekken bij de ketenaanpak valpreventie in jouw gemeente. Per fase in de ketenaanpak kunnen verschillende partijen een rol spelen. Denk hierbij aan uitvoerders (zoals paramedici, apothekers, buurtsportcoaches) en aan 65+'ers zelf (bijvoorbeeld via seniorenverenigingen).

Afhankelijk van het niveau van de huidige samenwerking brengt de gemeente partijen samen.

Er wordt een 1e bijeenkomst georganiseerd. Hierin komen de volgende dingen aan bod:

- Kennismaking ketenpartners
- Uitleg ketenaanpak valpreventie - inclusief vooruitblik op randvoorwaarden.
- Eerste vertaling naar lokale proces
- Samenstellen lokale werkgroep voor verdere proces

Samen met de relevante partijen ga je verder met stap 3.

Tips

- Je kan er ook voor kiezen partijen ook de eerste keer individueel te spreken/benaderen, en hen daarna pas bij elkaar te brengen in een bijeenkomst.
- Stuur de whitepaper van de ketenaanpak van te voren naar alle partijen.
- Combineer het startgesprek met startgesprekken van andere ketenaanpakken of informeer de aanwezigen ook over ketenaanpakken die voor hen ook interessant zijn. Zie hiervoor ook de andere lokale stappenplannen.
- Bepaal samen met de betrokken stakeholders de aanpak. De ketenaanpak is een gedeelde verantwoordelijkheid. Door ketenpartners direct te betrekken bij het plan van aanpak bevordert je draagvlak en eigenaarschap.

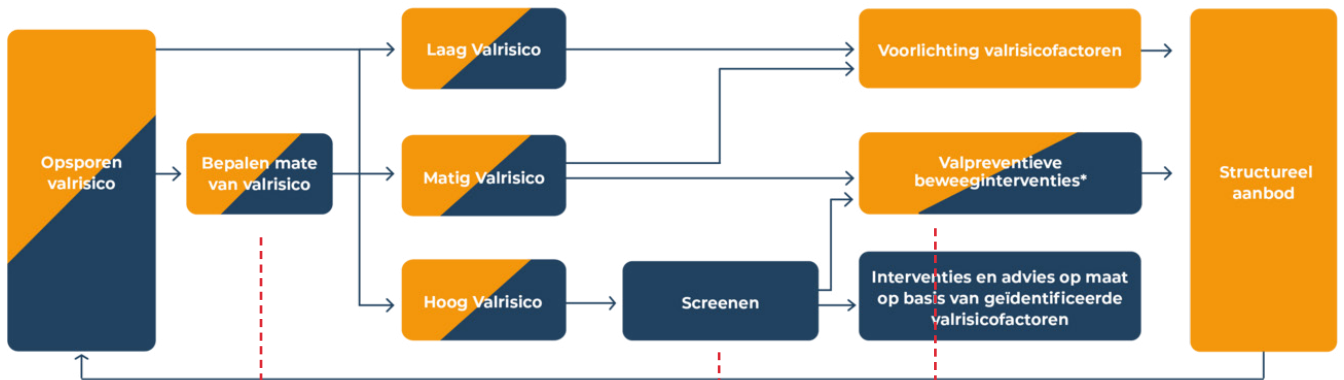
Tools

- In de [handreiking van VeiligheidNL](#) vind je een voorbeeld draaiboek voor een eerste bijeenkomst met ketenpartners.
- Met een stakeholderanalyse kan je bepalen welke stakeholders je wilt betrekken bij de ketenaanpak valpreventie in jouw gemeente. Hiervoor kan je het voorbeeld van VeiligheidNL gebruiken of [het voorbeeld vanuit de projectgroep regio Eindhoven-de Kempen](#).

STAP 3 Verdere uitwerking lokale plan ketenaanpak valpreventie, incl. randvoorwaarden

Ketenaanpak valpreventie ouderen

● gemeentelijk domein
● zorgdomein

*Ouderen met een indicatie komen vanaf 2024 in aanmerking voor een vergoeding vanuit de Zvw

Bron: VeiligheidNL

= ValrisicoTEST (korte vragenlijst)

Wie? Iedereen, welzijnsmedewerkers, mantelzorgers, beweegprofessionals, huisarts, paramedici, wijkverpleegkundige of via vitaliteitsbijeenkomsten.

Financiering: Varieert, doorgaans binnen reguliere consulten.

= ValrisicoBEOORDELING = ValANALYSE (uitgebreide vragenlijst) + indicatiestelling ZVW (wel/geen onderliggend lijden)

Wie? Op dit moment alleen huisarts.

Financiering: zorgverzekeringswet.

=Otago, In Balans, Vallen verleden tijd.

Wie? Wisselt per interventie

Financiering:

Matig valrisico + hoog valrisico zonder onderliggend lijden = gemeente.
Hoog valrisico met onderliggend lijden = ZVW

Zorg dat er in de gemeenten ten minste afspraken gemaakt worden voor de verschillende stappen in de ketenaanpak:

- Opsporen
- Screenen*
- Interventies
- Structureel beweegaanbod

De handreiking van VeiligheidNL kan hiervoor als uitgangspunt gebruikt worden. Op basis hiervan wordt de lokale werkwijze vastgesteld. We verwijzen dan ook voor de verdere uitwerking en stappen naar de handreiking van VeiligheidNL en zullen deze stappen niet verder uitwerken in dit lokale stappenplan.

Aanvullend op de handreiking van VeiligheidNL kan je afspraken maken over de volgende thema's:

Maak afspraken over de samenwerkingsstructuur

- Rol en taakverdeling
- Aanspreekpunten binnen de partijen
- Bespreekonderwerpen en frequentie van ontmoetingen tussen de betrokkenen

Neem ook de volgende punten mee bij de verdere uitwerking

- Start je gelijk met de implementatie in de hele gemeente of start je in bepaalde wijken?
- Hoe zijn ouderen in je gemeente te bereiken? En waar zijn ze nu al makkelijk vindbaar, als groep samen. Denk aan lokale bewonersverenigingen of KBO of PVGE organisatie.
- Welke specifieke groepen onderscheiden zich? Denk bijvoorbeeld aan ouderen met dementie en cognitieve stoornissen en ouderen met een lage SES en/of migratie-achtergrond.

Pluselementen

- Maak keuzes voor het inzetten van eventuele pluselementen. Zie het whitepaper Valpreventie voor verschillende pluselementen.

***Knelpunt valanalyse**

Op dit moment is er een landelijk knelpunt met betrekking tot de uitvoering van de valanalyse (ook wel valrisicobeoordeling of screening genoemd). De valanalyse wordt op dit moment door verzekeraars alleen ingekocht bij huisartsen. Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) heeft [het standpunt](#) ingenomen dat zij dit geen primaire taak voor de huisarts vinden. Dat betekent in veel gevallen dat er op dit moment nog geen valanalyse uitgevoerd kan worden die bekostigd wordt vanuit de zorgverzekering. Gelukkig kun je toch al belangrijke stappen zetten in de ketenaanpak. In het gemeentelijk domein spoor je voornamelijk ouderen op met een laag of matig valrisico. Dit zijn de minder kwetsbare ouderen die geen screening nodig hebben en direct aan de slag kunnen met valpreventie. Begin daarom al met opsporen van ouderen met een laag en matig valrisico en verwijs ze door naar passend aanbod in het gemeentelijk domein. Vanuit de regionale aanpak kijken we met professionals en zorgverzekeraars wat er in de huidige praktijk van bekostiging wel kan omtrent de screening.

STAP 4 Financiering

Met de in stap 2 genoemde landkaartjes kan je inschatten hoeveel inwoners je wilt opsporen en hoeveel inwoners in aanmerking komen voor een erkende beweeginterventie. Dit geeft richting voor het opstellen van je begroting.

Bepaal welke onderdelen de gemeente gaat financieren

- Houd er rekening mee dat erkende beweeginterventies voor inwoners met een matig valrisico en hoog valrisico zónder onderliggend lijden binnen financiering van het gemeentelijk domein vallen. Voor inwoners met hoog valrisico mét onderliggend lijden wordt deze onder voorwaarden vergoed vanuit de zorgverzekering.
- Denk alvast na over op welke manieren je de stap 'signalering' gaat inrichten. Vind dit plaats binnen reguliere bezoeken van inwoners aan welzijns- of zorgprofessionals (zonder aparte bekostiging), of is de verwachting dat er aparte (vitaliteits-)bijeenkomsten georganiseerd gaan worden? Dit heeft invloed op je begroting, dus denk hier vast over na.
- Bepaal of er al voldoende structureel beweegaanbod beschikbaar is, of dat je hiervoor nog iets extra's moet organiseren/financieren.
- Bepaal of je ketenpartners die structureel betrokken worden bij de implementatie (zoals leden van een werkgroep) financiële tegemoetkoming wilt bieden.

Bepaal hoe je dit gaat financieren

- Er zijn verschillende manieren van het financieren van de ketenpartners mogelijk. Denk aan inkoop, openstellen van een subsidieregeling of het geven van een opdracht aan een bepaalde partij. Het is belangrijk dat je goed nadenkt over de voorwaarden die je hierbij opstelt. Stel jezelf de vraag; draagt deze manier van financieren bij aan de samenwerking die met de ketenaanpak beoogd wordt?
- Kijk hierbij ook naar wat binnen je gemeente gebruikelijk is aan financieringsstromen.

Tools

- VeiligheidNL heeft voorbeeldbegrotingen beschikbaar voor de erkende beweeginterventies. [Zie hiervoor stap 3 in de handreiking van VeiligheidNL.](#)

STAP 5 Randvoorwaarden inregelen

Voordat er gestart kan worden met de ketenaanpak Valpreventie moeten een aantal praktische zaken worden geregeld. Denk aan de volgende elementen:

Financiering

- Er zijn passende afspraken over de financiering van de lokale coördinator.
- Er zijn passende afspraken over de financiering van de inzet van ketenpartners.
- Er is afgesproken wanneer de financiering wordt heroverwogen/geëvalueerd.

Nb. Voor de uitvoering van de ketenaanpak Valpreventie heeft het Rijk de GALA-SPUK middelen onderdeel valpreventie beschikbaar gesteld aan gemeenten. Houd er hierbij rekening mee dat de SPUK-GALA middelen vooralsnog beschikbaar zijn gesteld t/m 2026.

Aanbod

- Er is voldoende aanbod voor inwoners beschikbaar in de verschillende stappen van de ketenaanpak.
- Het aanbod is in beeld bij de betrokken ketenpartners.
- Het aanbod is in beeld bij de doelgroep zelf, en is makkelijk vindbaar en in te schrijven.

Scholing

- Indien nodig hebben ketenpartners een passende scholing gevolgd.

Tools

- Via [dit kaartje](#) kan je zien welke professionals in jouw gemeenten geschoold zijn voor de erkende beweeginterventies. Nb. Professionals moeten zich hiervoor zelf aanmelden na het afronden van de cursus. Het kan daarom zijn dat dit kaartje niet helemaal actueel is.
- Via [dit overzicht](#) kan je zien welke trainingen en webinars door VeiligheidNL worden aangeboden voor deskundigheidsbevordering van verschillende type ketenpartners.
- Er worden kaders voor tarieven beschikbaar gesteld voor de inzet van paramedici, informatie hierover kan je opvragen bij de regionale projectleider (a.dieker@ggdbzo.nl).

STAP 6 Evaluatie en verdere uitrol

Monitoring

- Voor de ketenaanpak Valpreventie is een aparte landelijke monitor Valpreventie ingericht door het RIVM, die wordt afgestemd met de brede GALA-monitor. Deze monitor geeft een gedetailleerd beeld van de implementatie van valpreventie in Nederland en de ervaringen hierbij. Deze monitor wordt niet gebruikt om financieel te verantwoorden of de doelstellingen behaald zijn. Financiële verantwoording van de SPUK-middelen vindt plaats via een SISA verantwoording
- Continue monitoren van proces tussen de regiovoerder en/of lokale projectleider en ketenpartners

Evaluatie & Verdere uitrol

- Naar aanleiding van de evaluatie kan de ketenaanpak valpreventie in jouw gemeente verder aangescherpt worden

Resultaat van ketenaanpak Valpreventie

Jaarlijks belanden er meer dan 100.000 ouderen op de SEH vanwege een valincident. Door in te zetten op valpreventie voorkomen we deze incidenten en dragen we bij aan veilig en vitaal ouder worden.

Contact

Voor beleidsmedewerkers en/of lokale coördinatoren valpreventie worden structureel vragenuurtjes georganiseerd door de regionale projectgroep. Hier kan je jouw vragen stellen en uitwisselen met collega's van andere gemeenten. Heb je de uitnodiging hiervoor niet gehad maar wil je wel graag deelnemen? Neem dan contact op met Amy Dieker.

Amy Dieker
Projectleider

a.dieker@ggdbzo.nl

06 59820524